

Singbycke
1875

03262

THILDA, N

STOCKHOLM.
TRYCKT HOS RUDOLF WALL.
1870.

F. II

B 237/44

Ur en stockholmsbos anteckningar.

Af Thilda N.

I. Älskar du mig, Hammarberg?

För några och tjugu år sedan fanns vid ett af tidningstryckerierna vid Lilla Nygatan för biträde i de yttre göromålen anställd en gammal gubbe, vid namn Hammarberg; han var ärlig som guld, denne gamle, han var trofast och pålitlig. Men *ful* var han att påse, hans rock var sliten och urblekt, hans rygg krökt af ålder och tungt arbete, ansigtet var skrynkligt och väderbitet, det grå håret hängde tofvigt och hoptrassladt omkring de fårade kinderna; men i de små ljusblå ögonen satt barndomsengeln ännu qvar och log. Hans lynne var för det mesta muntert, och han stod på en ganska vänskaplig fot med boktryckerigossarne, för hvilka han under arbetet sjöng lustiga visor, under hvilka han äfven sjelf instämde i deras glada, barnsliga skratt. Dock fanns det dagar, då gamle Hammarberg ej var så glad som vanligt; då plögade han sitta tyst på en tidningspacke med händerna knäppta om sina båda ben, vaggande fram och tillbaka. Såg man noga på gubben, upptäckte man att stora tårar långsamt trillade fram undan de skrynkliga ögonlocken, och tunga suckar arbetade sig då och då fram ur hans

bröst, under det han mumlade några ord sakta för sig själf.

Så kunde han sitta länge nog, om man lät honom vara i fred, men detta blefsällan fallet.

— Sitter Hammarberg nu der igen, och glömmet af sina göromål? kunde en af sättarna säga till honom.

— Nej! åhnej, kära herre, jag glömmet ingenting, jag, och detta är just min olycka. I går afton, då jag var nere vid sjön efter vatten, hörde jag henne åter, hon ropade mig: "Hammarberg! Hammarberg, älskar du mig?" ropade hon. — Ack, min Anna! visst älskade jag henne, jag älskar henne ännu, fast hon varit död i mer än fem och tjugu år, jag glömmet henne aldrig.

— Åh, Hammarberg är tokig, fick han till svar. Gå nu till sitt arbete och sitt ej der och grubbla längre.

Den gamle gick, såsom han blifvit tillsagd, men den dagen hördes inga visor och intet skratt från hans läppar.

Det fanns ingen på tryckeriet som ej kände till hans historia; han hade med sin barnsliga öppenhet berättat den för alla som ville höra derpå, utan att betänka eller ens förstå att han bland dessa människor utan synnerlig finkänslighet och medlidande utsatte sig för ett skoningslöst gyckel.

Hans historia var i korthet följande.

Han var en fattig, men ung och gläd arbetare, då han en kall vinterdag mötte en helt ung flicka, som nästan dignade under bördan af ett par ämbar med rena kläder, dem hon hade klappat vid en af Mälarens bryggor. Det hårda oket låg så tungt på hennes fina axlar och tryckte sig in i den runda nacken, kring hvilken mörka små lockar krusade sig under den rika flätan deröfver. De små händerna voro röda som törnrosor och våta af plaskandet i det kalla vattnet, hennes ögon, de voro så vackra, så milda och strålande som stjernorna på qvällshimmelen, och de ungdomliga kinderna med sina skälm-ska gropar, de glödde i den bistra kölden som rönnbärsklasar i höstsolen.

Den unge mannen erbjöd sig hjälpa henne att bära ämbarne. Under vägen blefvo de alltmera bekanta och talade sedan nästan dagligen med hvarandra. Hammarberg fattade snart tycke för den vackra Anna. Och hon fann äfven att den hyggelige unge mannen, som visat henne så mycken vänlighet, var blifven henne mycket kär. Det stod klart för de båda unga, att de ej kunde skiljas, utan att lifvet för dem skulle förlora allt värde. Hammarberg begaf sig hem till den unga flickans moder att af henne begära dottern till hustru. Men här möttes han af ett bleklagdt "nej". Han var ju en fattig stackare, som ej egde mer än han för dagen kunde förtjena och: "Anna

är en så vacker flicka; hon kan göra den största lycka om hon vill“, sade modren.

Nu var det så att husbonden, der Anna tjenade, var enkling. Hans moder skötte hans hushåll. Han var en förmögen man i sina bästa år, och han tyckte att den vackra Anna kunde passa rätt bra till ny hustru åt honom. Fastän blott en fattig piga, var hon ju en snäll och dygdesam flicka. Men hvad detta giftermål beträffade, var Anna ej af samma tanke som husbonden och modren. Ungdomen tar sällan i betraktande de yttre fördelar som erbjudas, då hjertat ej är med om köpet. Hon bestormades med både böner och hot att ej mera tänka på den fattige arbetaren. “Med eller mot din vilja skall du ändå bli din husbondes hustru“, sade modren; “slä bara bort alla tankar på den andre“. Gråtande klagade Anna sin sorg för den trogne vännen, när de som aftonen som vanligt råkades vid bryggan, der de begge hemtade vatten.

Så stodo de mången mörk afton ensamna på den gungande klappbryggan, kring hvilken de mörka vågorna squalpande än höjde än sänkte sig, liksom de såge sig om efter att få sluta dessa varmt klappande hjertan i sitt kalla sköt.

En afton i sena mörkret kom Anna först ned till stranden. Hon hade gråtit så mycket denna dag och längtade mer än vanligt att få meddela sina bekymmer åt den älskade, att få tröst och råd af honom. Hon hade

redan fyllt det ena af sina ämbar och såg sig förgäfvos om efter den som eljest ständigt så gerna förrättade denna tjänst för henne. Ändtligen hörde hon de välkända stegen.

Nu kommer han! . . . Hon klagade gråtande för honom huru de plågade henne med hot och förebräelser.

— Men älskar du mig, Hammarberg, sade hon, så skall intet kunna rubba min trohet mot dig.

— Jä, min Anna, vid min själ och salighet, jag älskar dig, sade han med värma. Och var nu ej ledsen längre; jag har fått en plats, som inbringar mig så god förtjänst, att din mor nu ej längre skall kunna neka oss att bli ett par om några veckor.

— Hvad säger du? utropade Anna, under det hon sökte att lyfta det andra, nu fyllda vatten-ämbaret upp på bryggan; men hennes fötter förlorade sitt fäste på de hala plankorna, de brusande böljorna höjde sina kalla armar och drogo den unga sköna flickan ned i det mörka djupet.

Det svartnade för Hammarbergs ögon, han rusade ut på kanten af bryggan, utsträckande sina händer för att rycka henne tillbaka. Men han såg blott hennes hvita armar sträckas upp långt ute . . . så långt, att han ej kunde nå henne . . . simma kunde han ej. Han hörde henne ånyo ropa:

— Hammarberg! Hammarberg, älskar du mig?

— Ja, ja, Anna jag älskar dig visst, ropade han till svar.

Men Anna var försvunnen i djupet, och med henne all hans glädje i detta lifvet. Sedan den dagen var hans förstånd liksom om-töcknad af en dimma.

Denna enkla berättelse upprepade han tidt och ofta för hvem som ville höra den, äfvensom att han stundom tyckte sig höra henne ropa hans namn i de mörka höstaftnar när det stormade på sjön såsom den olyckliga af-tonen då hon drunknade. Detta allt gaf stoff till gyckel med den gales smärta.

Nere vid bryggan, der nu kött-torget är be-läget, var vid denna tid ett gammalt plank, som ledde ned från en af gränderna vid Munkbrogatan. Här bakom gömde sig de odygdiga pojkarne, och när de sågo gubben komma med sina ämbar för att hemta vatten ställde de sig bakom planket. Innan han nedsänkte det första ämbaret hopknäppte han sina magra knotiga händer och bad en tyst bön för sin Annas själ.

Då hörde han en röst på andra sidan af planket:

— Hammarberg! Hammarberg, älskar du mig?

— Ja, det gör jag! ropade han.

— Men Hammarberg, älskar du mig?

ÄLSKAR DU MIG HAMMARBERG?

— Ja, det gör jag visst! svarade han i gråtande ton.

— Ja men, Hammarberg, älskar du mig? hördes åter rösten i klagande och tviflande ton.

— Ja! ropade han åter storgråtande . . . alldeles förbannadt.

Nu hördes ett skallande gapskratt från andra sidan planket.

— Fördömda sjörå, som alltid skrattar när jag gråter, skrek han nu i vredesmod, utan att ana det hans vänner tryckeripojkarne spelade honom detta spratt.

Tiden gick sin gång. Den gamles steg blefvo alltmera stapplande, hans blick alltmera skum, och hans sorgsna stunder kommo allt oftare.

En afton, en mörk och stormig novemberafton, gick han som vanligt att hemta vatten, och blef borta många timmar. En gosse sändes ned för att söka honom. Han fann äfven gubben nere på den mörka bryggan; han hade fyllt den ena af sina stora vattenhinkar, den andra flöt i sjön invid bryggan. Den gamle sjelf låg lutad mot stenvuren vid stranden, ett saligt leende var lägradt på hans läppar, och den stelnade blicken var riktad mot de vildt upprörda böljorna, liksom såge han der den oupphörligt saknade åter.

Nu var han död. Nu hade han återfunnit sin Anna. Dödens stilla frid hade lagt sig öfver det barnafromma hjertat.

Slut.

2. Jungfru-holmarna.

I en af Mälarens fjärdar, nära invid Ekerölandet, ligga två små holmar, förenade med hvarandra genom en smal sandbank, på hvilken man vid lugnt väder kunde gå torrskodd från den ena till den andra.

Dessa små holmar tyckas liksom på lek vara framtrollade från sjöfruns egen trädgård, för att behaga och förnöja någon af henne älskad, jordisk varelse. Den större af dem håller några hundra alnar i omkrets och är betäckt af en mjuk, grön matta af högt gräs, inväfd med tusentals blommor. Häckar af hagtorn och vilda törnrosor, bilda naturliga alléer. En hög, mossbelupen sten, liknande en liten torfklädd hydda, ligger på en öppen plats, omkring hvilken lummiga hasselbuskar gruppera sig, liksom kulisserna på en teater. Stränderna bekransas af höga löfträd, hvilka spegla sig i det klara vattnet. Ljufva, aromatiska ångor dofta rundt omkring denna lilla trollvild, som omfläktas af friska sjövindar.

För lång tid tillbaka timade en händelse, som gifvit denna lilla förtjusande jordfläck namnet "Jungfruholmarna".

En skön augustiqväll på sjuttonhundratalet, hördes vid stranden af dessa holmar två hviskande röster, och bakom de närmaste buskarna syntes två unga flickor hand i hand, blickande utåt sjön, der en båt i det klara månskenet

syntes långt ute på fjärden, styra mot den stranden der de båda flickorna befunno sig. Den af de båda, som tycktes vara äldst, var en hög, smärt gestalt, med mörka, blixtrande ögon, och nattsvarta lockar; en purpurrodnad brann på hennes kinder, hon syntes häftigt upprörd. Den mindre, som såg mycket ung ut, nästan som ett barn, talade äfven i upprörd ton, men tårar runno från de milda, blå ögonen, som hon då och då torkade med sina långa, blonda hårflätor. Hennes kind var blek som snö, och en darrning skakade emellanåt den spåda varelsen, hvares oro tycktes tilltaga, allteftersom båten med sin roddare närmade sig stranden.

— Hvad? utropade den äldre flickan. Jag tror du tvekar, Elsa! Är väl detta klokt, nu, då vi redan beslutit oss för hvad vi ämna göra. Vi äro ju båda så nedrigt bedragna af den eländige förföraren. Han är fullt värd det öde vi tillämna honom . . .

— Ack! hviskade den yngre, hårdt kramande den andras händer, vore det dock ej bättre, kära Maja, att förlåta honom och låta oss båda blifva offren; ser du ej hur skönt de klara böljorna glittra i månens sken! Der nere på sjöbotten är väl ändå frid, och ej heller hinner oss der den skam och vanheder, som eljest måste blifva vår lott. Du vet ju att vi ingendera förmå bära den!

— Nej, tack vackert, mitt lilla lamm! Prisa du din lycka, och vår barndomsvänskap, att

jag ej låter äfven dig dela hans öde. Hon förde handen till sitt bröst, och i det klara månskenet blänkte en knif vid hennes yppiga barm.

— Gör det om du vill, Maja, men skona honom. Ack, mins du ej hur många gånger du sagt, att han var dig kärare än ditt eget lif! Och nu vill du utgjuta hans blod; jag kan och vill ej vara dig behjeflig dervid.

Maja skrattade vildt.

— Nej, hör man på bara! . . . Han tyckte visst synd om oss, han, då han så nedrigt kunde bedraga oss båda, som älskade honom så högt, så ömt, så förtroendefullt. Jag med mitt glödande fast stolta hjerta, jag, som afvisat så många och hedrande anbud, jag lät bedåra mig af hans falska eder och löften, då han nästan hvarje afton stämde möten med mig här . . . Här väntade jag honom, här bland dessa blömmor, i dessa lunders skugga svor han mig trohet, evig kärlek, och tiggde om löftet om min hand . . . Sin trohet svor han mig på denna strand, under det han en timme sednare råkade dig på den bredvid liggande, och i ditt unga, oskuldsfulla hjerta insmög sitt gift . . . Nej, hämd, — och död öfver honom, den falska ormen.

Hon sprang upp som en Medea; de mörka ögonen blixtrade, bröstet flämtade häftigt, och händerna knötos då hon nu såg båten nära att lägga till vid den mindre af holmarna.

Den skrapade redan mot den steniga bott-

nen, och med ett raskt språng stod en ung man på stranden.

Han var en reslig, smärt gestalt, denna yngling; rika, bruna lockar böljade kring den solbrända nacken och den hvita pannan, men i de mörkblå, djupt liggande ögonen tycktes spela ett listigt uttryck, och omkring den fina, välformade munnen lekte ett hånfullt löje. Han vände hufvudet än åt den ena, än åt den andra sidan.

— Elsa! ropade han. Elsa, min engel, är du ej här? Hur skall jag förstå detta?

— Ah! skrattade han, hvad gör väl detta mig; Det är ändå en god sak att ha två älskarinnor på en gång; om då den ena försummar sig, så har man den andra så mycket säkrare. Kärlek är en sak, som man finner allestädes, blott man förstår att lägga sina ord och är begåfvad med ett fagert utseende.

Han fastgjorde båten, och började att på det omnämnda vadet gå öfver till den andra holmen.

— Maja! ropade han åter, är du här, min herrliga flicka? Han hade knappt satt sin fot på stranden, då Maja med öppna armar skyndade honom till mötes. Efter en öm helsning lade han sin arm om hennes lif, och de gingo längre in mellan träden. Månen sken, blommorna doftade, och de glittrande vågorna plaskade sakta mot stranden; allt andades frid i den stilla aftonen. Men vilda stormar

rasade inom den unga flickans bröst, som stödde sig mot ynglingens arm. De voro nu vid den öppna platsen bland de vilda rosenhäckarna. Då framsprang hastigt från en af dessa en fin, elflik varelse i ljusa kläder; det var Elsa.

— Gustaf! ropade hon häftigt, vänd om!... Fly! hon vill mörda dig!

Ynglingen stannade förvånad; i detsamma blänkte en lång knif i Majas hand, och försvann ända till skaftet i den unge mannens bröst. Han uppgaf ett högt rop och fattade i Majas hand, vacklade derpå han ett par steg och dignade ned på gräset. Vansinnigt skratande flydde mörderskan. Men Elsa skyndade fram till den döende, ryckte ut knifven och sökte under förtviflans tårar att hämma det framrusande blodet; hon tryckte sina båda händer, sitt hår, sin klädning mot såret, men förgäfvdes; hans lif flydde bort med de purpurvågor som böljade fram från hans trolösa hjerta och färgade gräs och blommor röda.

— Förlåt mig, Elsa; stammade han; en djup suck och allt var slut.

Helt nära Jungfruholmarna ligger en liten, från sjöbottnen uppskjutande klippa, af fiskare kallad abborregrundet, emedan den tiden, då ännu ångbåtarne voro en okänd sak för Mälarens vatten, vid nämnda grund stora, svartgröna abborrar med skarlakansröda fenor, plägade stå stilla och liksom lyss eller sola sig, till dess de läto bedåra sig af ett lockande

bete och fasinade på den försåtliga kroken. Tidigt morgonen efter den rysliga händelse, vi ofvanför berättat, kom en gammal fiskare för att lägga ut sin ref vid detta grund, då han på den nära stranden såg en ung flicka, blek som döden, med upplöst hår och blodiga kläder springa af och an, vridande sina händer under vilda rop.

— Jag, jag är hans mörderska! Hvarför hindrade jag henne ej!

Den gamle fiskaren skyndade att ro till närmaste fastlandet, der kronofogden hade sitt boställe, och anmälde sina misstankar mot den unga qvinnan. Och snart derefter sågs en båt, bemannad med tre karlar, styra mot de små holmarna.

Då Elsa såg dem nära skyndade hon att gömma sig bakom den stora stenen. Men karlarna sökte, sedan de funnit den mördades lik, likt ifriga jagthundar i alla snår och buskar. Med vingsnabba steg flydde den unga, darrande flickan undan sina förföljare, i hvilkas händer hon såg de rysliga handbojorna, färdiga att belasta hennes egna, späda lemmar. Slutligen uppnådde hon vadstället, hon rusade ut i vågorna, men antingen hon nu tog miste om den smala sandrefveln eller hon till hvad pris som helst ville undkomma, nog af: hon försvann i djupet, och syntes sedan aldrig mer. Karlarne fingo nöja sig med blott den döde, då den lefvande undkommit dem.

Saken väckte stort uppseende, och man talade derom i hela orten. Den unge mannen, som blifvit så försåtligt mördad, var en förmoden hemmansegares son, sina föräldrars enda barn och ålderdoms hopp.

Och Elsa, den unga flicka som funnit sin död i vågorna, var frökenpiga på den närliggande herrgården, och förvåningen blef stor öfver att hon, denna späda, blyga varelse, kunde vara hans mörderska. Men ännu större blefvo grannarnes udran och förskräckelse, då den vackra Maja, hela ortens mest ansedda och rikaste bonddotter, sjelf kom och under tårar för presten angaf sig som den, hvilken af hämd och svartsjuka tagit Gustaf af daga.

Några månader derefter böjde hon sitt stolta, sköna hufvud under bödelsyxan. Landtfolket såg sedan med rysning och fasa på de natursköna holmarna, hvilka efter denna tilldragelse fingo namn af *Jungfru-holmarna*.

Mången, som sedan under den milda augustinattens midnattstund rodde der förbi, och fiskare, som vid tolftimmen sutto med sina garn vid abborrgrundets vattensköljda klippa, trodde sig deruppe bland de vilda rosenhäckarne höra qväfda jämmerrop, och på den löfomkransade stranden tyckte man sig skönja två hvitklädda kvinnogestalter hand i hand smyga suckande mellan träden.

Slut.

